

**ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДПС)**

Львівська пл.. 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 29.09 20 25 р. № 1057/2/99-00-21-01-01-01

На № _____ від _____ 20 ____ р.

**Комітет Верховної Ради
України з питань фінансів,
податкової та митної політики**

**Міністерство фінансів України
(код згідно з ЄДРПОУ 00013480)**

Державна податкова служба України відповідно до звернення Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 01.09.2025 № 04-32/10-2025/200738 (вх. ДПС № 742/2 від 01.09.2025) розглянула питання щодо застосування окремих норм податкового законодавства України та з урахуванням листа ДПС від 08.09.2025 № 979/2/99-00-21-01-01-02 надає відповіді.

Розміщення таких відповідей на Загальнодоступному інформаційно-довідковому ресурсі (далі – ЗІР), за винятком аналогічних відповідей на питання, які вже розміщено в ЗІР, буде здійснено у відповідній рубриці в загальному порядку, встановленому для такого розміщення, за покликанням: <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/>.

Додаток: на 22 арк. в 1 прим.

Заступник Голови

Андрій ТРОЦКО

Семенівська Наталія 247 81 87
Катишева Наталія 521 39 65
Лужина Олена 247 3360
Нечипоренко Георгій 247 35 56
Шефер Лариса 272 45 91
Добрянський Роман 272 50 50

К
Державна податкова служба України
1057/2/99-00-21-01-01-02 від 29.09.2025

«Ситуація: Щодо застосування РРО/ПРРО при оплатах на IBAN та через платіжні рахунки NovaPay.

ФОП, що займається інтернет-торгівлею, приймає оплату від покупців шляхом перерахування коштів на свій поточний рахунок у форматі IBAN.

Покупець отримує реквізити рахунку та самостійно здійснює оплату.

В окремих випадках покупці здійснюють оплату з платіжних рахунків небанківських фінансових установ (наприклад, НоваПей). У банківській виписці такий платіж ідентифікований: вказано призначення платежу, ПІБ платника, суму тощо.

Податкові органи у своїх консультаціях наполягають, що якщо оплата надходить з рахунку небанківської установи або через програмно-технічний комплекс самообслуговування (далі – ПТКС), то ФОП зобов'язаний проводити таку операцію через РРО/ПРРО. При цьому у своїх роз'ясненнях ДПС також зазначає, що у випадку, коли продавець надає покупцю реквізити свого поточного рахунку (IBAN), а покупець самостійно здійснює оплату, РРО/ПРРО не застосовується.

Виникає практична суперечність: продавець не може вплинути на те, з якого рахунку покупець здійснить платіж (банківського чи небанківського). У результаті ФОП, який надав реквізити поточного рахунку та отримав ідентифікований платіж, ризикує бути оштрафованим за незастосування РРО/ПРРО.

Питання: Яким чином має діяти фізична особа – підприємець у випадку, коли він для оплати за товар надає покупцю поточний рахунок (IBAN), а оплата надходить від покупця з рахунку небанківської установи або через ПТКС?»

Уточнення до ситуації: В першу чергу слід звернути увагу на два ключових аспекти, які супроводжують наведену вище ситуацію та, з однієї сторони завідомо викривляють суть і значення певних термінів, а з іншої – змінюють сенсове навантаження на роз'яснення, що на постійній основі надає ДПС, а саме:

формат IBAN мають всі без виключення рахунки в Україні, а тому виокремлення «оплат на IBAN» та «через платіжні рахунки NovaPay» в різні типи оплат є певною несвідомою маніпуляцією з поняттями та термінами через те, що переказ через платіжні рахунки будь-якої фінансової установи також здійснюється з використанням IBAN такого рахунку;

в описі до ситуації фраза «...ДПС також зазначає, що у випадку, коли продавець надає покупцю реквізити свого поточного рахунку (IBAN), а покупець

самостійно здійснює оплату, РРО/ПРРО не застосовується» вирвана з контексту роз'яснень, що надає ДПС після змін в законодавстві України, запроваджених Національним банком України протягом 2023 року на виконання Закону України від 30 червня 2021 року № 1591-ІХ «Про платіжні послуги» (далі – Закон № 1591) та на підставі постанов Правління Національного банку України:

від 03.03.2023 № 18 «Про затвердження змін до Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків»;

від 24.11.2023 № 161 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України»;

якими внесенні зміни до Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків, затвердженої постановою Національного банку України від 29.07.2022 № 162, у зв'язку з чим небанківські надавачі платіжних послуг отримали право відкривати своїм клієнтам платіжні рахунки.

Роз'яснення ДПС з врахуванням зазначеного містять уточнення «...а покупець самостійно здійснює оплату шляхом переказу коштів замовниками через установу банку або шляхом внесення коштів через касу банку, Інтернет – банкінг, а також у разі проведення розрахунків через платіжний термінал та/або ПТКС, які належать банку, РРО/ПРРО може не застосовуватись» (зазначений приклад роз'яснення є примірним та має варіативність, що не призводить до зміни його суті на практиці).

Відповідь: Відповідно до пункту 2 статті 3 Закону України від 06 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» (далі – Закон № 265) суб'єкти господарювання зобов'язані надавати особі, яка отримує або повертає товар, отримує послугу або відмовляється від неї, включаючи ті, замовлення або оплата яких здійснюється з використанням мережі Інтернет, при отриманні товарів (послуг) в обов'язковому порядку розрахунковий документ встановленої форми та змісту на повну суму проведеної операції, створений в паперовій та/або електронній формі (у тому числі, але не виключно, з відтворюванням на дисплеї реєстратора розрахункових операцій чи дисплеї пристрою, на якому встановлений програмний реєстратор розрахункових операцій QR-коду, який дозволяє особі здійснювати його зчитування та ідентифікацію із розрахунковим документом за структурою даних, що в ньому міститься, та/або надсиланням електронного розрахункового документа на наданий такою особою абонентський номер або адресу електронної пошти).

Зазначена вище вимога повністю кореспондується з вимогами статті 11 Закону України від 03 вересня 2015 року № 675-VII «Про електронну комерцію», статті 8 Закону України від 12 травня 1991 року № 1023-XII «Про захист прав

споживачів» (далі – Закон № 1023), низкою норм прямої дії Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ).

Звертаємо увагу, що обов'язок застосування РРО/ПРРО залежить не від форми розрахунків, а виникає виключно за наявності обставин, що супроводжують господарські операції суб'єкта господарювання, які чітко визначенні законодавством, в тому числі нормами його прямої дії, які встановлюють винятки із загальних правил.

Наголошуємо, що Закон № 265 не містить та ніколи не містив положень, які б визначали мітку часу щодо виникнення обов'язку у суб'єкта господарювання починати формувати фіскальний касовий чек. Такі вимоги містять пункт 23 постанови Кабінету Міністрів України від 15 червня 2006 року «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів» № 833 та абзац 3 частини 11 статті 8 Закону № 1023.

Окрім того, законодавство України встановлює однакові вимоги щодо фіскалізації як готівкових, так і безготівкових розрахунків, в тому числі в мережі Інтернет, які проводяться суб'єктами господарювання всіх форм власності у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, після виникнення обов'язку всіх платників податків, за виключенням платників податків І групи єдиного податку, з 01.01.2022 видавати, як підтвердження продажу товарів, робіт, послуг саме фіскальні касові чеки РРО/ПРРО. Саме тому обов'язок суб'єкта господарювання застосовувати РРО/ПРРО, під час отримання споживачем товару або приймання оплати за товари (послуги) їх продавцем, залежить не від форми оплати, а виникає відповідно до способу її здійснення.

Поряд з цим пунктом 2 статті 9 Закону № 265 визначено, що РРО/ПРРО та розрахункові книжки не застосовуються при виконанні банківських операцій.

Слід зазначити, що в розумінні Закону № 265 та відповідно до позиції Пленуму Верховного суду України банківські операції здійснюються виключно банками (юридичними особами, які мають банківську ліцензію).

Отже, якщо підприємець надає покупцю для оплати за товар (послуги) реквізити свого поточного рахунку в форматі IBAN Registry:2009, NEQ, ДСТУ-Н 7167:2010, і покупець (споживач) самостійно здійснює оплату з їх використанням (шляхом переказу коштів із поточного рахунку на поточний рахунок через установу банку або шляхом внесення коштів через касу банку (в тому числі інтернет-банкінг), а також у разі проведення розрахунків у касі банку через платіжний термінал та/або ПТКС, який належить банку), то у такому випадку застосування РРО/ПРРО не є обов'язковим, оскільки оплата товарів (послуг) буде відбуватися за допомогою різновиду банківських операцій.

У свою чергу, після набрання чинності Законом № 1591 небанківські надавачі платіжних послуг отримали право відкривати своїм клієнтам платіжні рахунки.

Відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України структура номера як банківського так і платіжного рахунку користувача формуються відповідно до положень Національного стандарту України «Фінансові операції. Правила формування міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні. (IBAN Registry:2009, NEQ) ДСТУ-Н 7167:2010», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11.10.2010 № 454.

Тобто «платіжні» рахунки хоча і мають формат аналогічний «поточним» рахункам, не відкриваються і не обслуговуються банками, як юридичними особами, що мають банківську ліцензію.

Враховуючи викладене та як відповідь на питання повідомляємо, що незважаючи на той факт, що структура номера «поточного» та «платіжного» рахунку користувача формується за стандартом IBAN, на відміну від поточних рахунків, які відкриваються та ведуться виключно банками, платіжні рахунки відкриваються небанківськими надавачами платіжних послуг, які не мають банківської ліцензії, а тому у випадку використання підприємцем послуг небанківських надавачів платіжних послуг для здійснення розрахунків за товари, такий спосіб розрахунків не підпадає під регулювання пунктом 2 статті 9 Закону № 265 і здійснення таких операцій має супроводжуватись обов'язковим застосуванням підприємцем РРО/ПРРО.

Таким чином, фізична особа – підприємець, незалежно від способу оплати, запропонованого покупцю, з кінця листопада 2023 року, має визначати джерело безготівкових надходжень та здійснювати фіскалізацію всіх розрахунків, що не підпадають під право не застосовувати РРО/ПРРО, встановлене статтею 9 Закону № 265.

В черговий раз наголошуємо, що організація ведення господарської діяльності, як і ризики при її веденні є зоною відповідальності самого платника податків. Згідно з статтею 68 Конституції України – незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності. ДПС не уповноважена організовувати господарську діяльність платників податків та жодним чином не обмежує платників податків у способах або видах діяльності, які не заборонені законодавством.

«Ситуація: Фізична особа – підприємець (ФОП), платник єдиного податку 3-ї групи (ставка 5%, без сплати ПДВ), здійснив перерахування благодійної фінансової допомоги на потреби ЗСУ зі свого підприємницького рахунку.

Питання: Чи позбавляє такий перерахунок права ФОП і надалі перебувати на спрощеній системі оподаткування?»

Уточнення: На попередній запит №04-32/10-2025/183843 від 08.08.2025 було надано відповідь, у якій зазначено: «...Враховуючи викладене благодійна діяльність не може здійснюватися в межах підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців, водночас фізичній особі – підприємцю не заборонено після сплати всіх податків і зборів перераховувати кошти з поточного/платіжного рахунку в національній валюті, відкритого в надавача платіжних послуг для здійснення підприємницької діяльності, на поточний/платіжний рахунок цієї особи, відкритий для власних потреб з метою їх використання у тому числі і на благодійність».

Однак по суті поставленого питання, а саме чи не втрачає ФОП права перебувати на спрощеній системі оподаткування у випадку перерахування благодійної допомоги ЗСУ безпосередньо зі свого підприємницького рахунку – відповідь надана не була, у зв'язку з чим звертаємось повторно з проханням надати чітке та однозначне роз'яснення. Відповідно до статті 57 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» посадові особи державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій та об'єднань громадян несуть відповідальність у порядку, встановленому законом, за надання недостовірної чи неповної інформації, відмову від її надання або навмисне приховування, а також за створення штучних перешкод у роботі комітетів.

Відповідь: Відповідно до статті 1 Закону України від 05 липня 2012 року № 5073-VI «Про благодійну діяльність та благодійні організації», зі змінами (далі – Закон № 5073), благодійник – дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності;

благодійна діяльність – добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.

Суб'єктами благодійної діяльності є благодійні організації, які утворені та діють відповідно до цього Закону, а також інші благодійники та бенефіціари (стаття 4 Закону № 5073).

Згідно зі статтею 24 ЦКУ, людина як учасник цивільних відносин вважається фізичною особою.

Статтею 50 ЦКУ визначено, що право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. Фізична особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом.

Отже незалежно від того, яку систему оподаткування у подальшому обере для себе ФОП, благодійником виступає саме фізична особа, а не ФОП.

Водночас порядок відкриття надавачами платіжних послуг ФОП визначений Інструкцією про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 162 (далі – Інструкція).

Фізична особа відкриває окремі рахунки для здійснення підприємницької діяльності, незалежної професійної діяльності та для власних потреб (пункт 10 розділу 1 Інструкції).

Згідно з пунктом 24 розділу I Інструкції за поточними рахунками, що відкриваються банками клієнтам-резидентам у національній валюті здійснюються платіжні операції відповідно до умов договору та вимог законодавства України.

За платіжними рахунками, що відкриваються небанківськими надавачами платіжних послуг користувачам-резидентам у національній валюті, здійснюються платіжні операції відповідно до умов договору та вимог законодавства України з урахуванням особливостей, визначених Законом № 1591 та пунктом 24 розділу 1 Інструкції.

Забороняється використовувати поточні, платіжні рахунки фізичних осіб, що відкриваються для власних потреб, для проведення операцій, пов'язаних із здійсненням підприємницької та незалежної професійної діяльності. За поточними, платіжними рахунками в національній валюті фізичною особою – резидентом здійснюються платіжні операції відповідно до умов договору та вимог законодавства України, які не пов'язані зі здійсненням підприємницької та незалежної професійної діяльності.

Заборони щодо використання ФОП коштів у національній валюті для власних потреб з поточного/платіжного рахунку, відкритого в надавача платіжних послуг з обслуговування рахунків (далі – надавач платіжних послуг) для здійснення підприємницької діяльності Інструкція не містить. Також Інструкція не містить обов'язку для ФОП перераховувати кошти з поточного/платіжного рахунку в національній валюті, відкритого в надавача платіжних послуг для здійснення підприємницької діяльності, на поточний/платіжний рахунок цієї особи, відкритий для власних потреб з метою їх використання після сплати всіх податків і зборів. Проте ФОП має право здійснити такий переказ.

Враховуючи вищенаведене благодійна діяльність не може здійснюватись в межах підприємницької діяльності ФОП.

Водночас ФОП, у тому числі платнику єдиного податку, не заборонено перераховувати кошти з поточного/платіжного рахунку в національній валюті, відкритого в надавача платіжних послуг для здійснення підприємницької

діяльності на власні потреби, у тому числі і на благодійність для ЗСУ, після сплати всіх податків і зборів.

Тобто ФОП не втрачає права перебувати на спрощеній системі оподаткування у випадку перерахування благодійної допомоги ЗСУ безпосередньо зі свого підприємницького рахунку, за умови сплати всіх податків і зборів.

«Ситуація: Підприємство безоплатно отримало від постачальника зразок товару, при цьому в митній декларації довідково було зазначено ціну 165 євро.

Надалі цей зразок товару був безоплатно переданий покупцю (юридичній особі) на території України.

Питання: Чи виникають у даній ситуації умовні податкові зобов'язання відповідно до пункту 188.1 Податкового кодексу України (далі – Кодекс)?»

Відповідь: Безпосередньо нормами пункту 188.1 статті 188 Кодексу не передбачено нарахування «умовних» податкових зобов'язань з ПДВ. Вказаним пунктом Кодексу встановлено правила визначення бази оподаткування ПДВ для операцій з постачання товарів/послуг.

При цьому в описаній ситуації не вказано на яких умовах та для яких цілей переданий зразок товару. У зв'язку з цим надаємо загальне роз'яснення щодо безоплатної передачі зразку товару.

Так, операція платника ПДВ з безоплатного постачання (передачі) товару на митній території України є об'єктом оподаткування ПДВ, база оподаткування при здійсненні якої визначається за правилами, встановленими пунктом 188.1 статті 188 Кодексу.

«Ситуація: Підприємство має кредиторську заборгованість за отримані товари перед ФОП. Фізична особа – підприємець помер.

Питання 1: Чи потрібно списувати таку заборгованість одразу на дату смерті ФОП?

Питання 2: У разі виплати заборгованості спадкоємцям – чи підлягає така виплата оподаткуванню ПДФО та військовим збором?

Уточнення: Як відобразити такі виплати у додатку 4ДФ?»

Відповідь на питання 1:

Згідно з пунктом 44.1 статті 44 Кодексу для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим пункту 44.1 статті 44 Кодексу.

Для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування (пункт 44.2 статті 44 Кодексу).

Ознаки безнадійної заборгованості для цілей застосування положень Кодексу визначено підпунктом 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 Кодексу.

Відповідно до підпункту «б» підпункту 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 Кодексу прострочена заборгованість померлої фізичної особи, за відсутності у неї спадкового майна, на яке може бути звернено стягнення вважається безнадійною заборгованістю.

Отже, у разі визнання заборгованості безнадійною, списання кредиторської заборгованості підприємством в зв'язку зі смертю фізичної особи – підприємця здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності.

Відповідно до підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Кодексу об'єктом оподаткування податком на прибуток підприємств є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які визначені відповідними положеннями Кодексу.

Положеннями Кодексу не передбачено різниць для коригування фінансового результату до оподаткування по операціях з кредиторською заборгованістю.

Такі операції відображаються згідно з правилами бухгалтерського обліку при визначенні фінансового результату до оподаткування та відповідного об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності (абзац перший частини другої статті 6 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Отже, з питання порядку списання кредиторської заборгованості та формування доходів у бухгалтерському обліку, доцільно звернутись до Міністерства фінансів України.

Відповідь на питання 2: Спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців) (частина перша статті 1216 ЦКУ).

До складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті (частина перша статті 1218 ЦКУ).

Порядок оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав визначений статтею 174 Кодексу.

Так, відповідно до пункту 174.3 статті 174 Кодексу особами, відповідальними за сплату (перерахування) податку до бюджету, є спадкоємці, які отримали спадщину.

Відповідно до пункту 176.2 статті 176 Кодексу особи, які відповідно до Кодексу мають статус податкових агентів, зобов'язані подавати у строки, встановлені Кодексом для податкового місяця, Розрахунок до контролюючого органу за основним місцем обліку. Такий Розрахунок подається лише у разі нарахування сум зазначених доходів платнику податку – фізичній особі податковим агентом, платником єдиного внеску протягом звітного періоду. Запровадження інших форм звітності із зазначених питань не допускається.

Порядок заповнення та подання податковими агентами Розрахунку, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4 (далі – Порядок).

При цьому порядок заповнення додатка 4ДФ «Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого військового збору» (далі – додаток 4ДФ) визначено пунктом 4 розділу IV Порядку.

Так, графи 3а, 3, 4а, 4, 5а та 5 розділу I додатка 4ДФ до Розрахунку заповнюються відповідно до підпункту 2 пункту 4 розділу IV Порядку, а саме:

у графі 3а «Сума нарахованого доходу» відображається (за звітний період місяць) дохід, який нарахований фізичній особі відповідно до ознаки доходу, наведених у розділі 1 «Довідник ознак доходів фізичних осіб» (додаток 2 до Порядку).

У разі нарахування доходу його відображення у графі 3а є обов'язковим незалежно від того, виплачені такі доходи чи ні.

у графі 3 «Сума виплаченого доходу» відображається сума фактично виплаченого доходу платнику податку податковим агентом.

у графі 4а «Сума нарахованого податку» відображається сума податку, нарахованого та утриманого з доходу, нарахованого платнику податку згідно із законодавством за звітний період;

у графі 4 «Сума перерахованого податку» відображається фактична сума перерахованого податку до бюджету у звітному періоді;

у графі 5а «Сума нарахованого військового збору» відображається сума збору, нарахованого та утриманого з доходу, нарахованого платнику податку згідно із законодавством;

у графі 5 «Сума перерахованого військового збору» відображається фактична сума перерахованого збору до бюджету.

Відображення показників у додатку 4ДФ до Розрахунку здійснюється на підставі відповідних первинних документів та бухгалтерського обліку податкового агента за звітний податковий період.

Враховуючи вищевикладене, відповідальними за сплату (перерахування) податку на доходи фізичних осіб та військового збору, є спадкоємці, які отримали у спадщину дохід у вигляді заборгованості підприємства перед фізичною особою – підприємцем.

При цьому, оскільки заповнення графи 3а у Додатку 4 ДФ до Розрахунку здійснюється у звітному періоді, в якому було проведено фактичне нарахування зазначеного доходу, то дохід виплачений спадкоємцю у Додатку 4 ДФ до Розрахунку відображається лише у графі 3 «Сума виплаченого доходу» за ознакою доходу «127» – інші доходи.

«Ситуація: Підприємство у звітному році здійснює пільгові операції з ПДВ (будівництво доступного житла). Виконання робіт планується лише до кінця 2025 року. У 2026 році такі операції не проводитимуться, інші пільгові операції також не плануються.

Питання: Чи повинно підприємство у 2026 році продовжувати нараховувати умовні податкові зобов'язання за статтею 199 Кодексу, використовуючи частку розподілу, визначену за результатами річного перерахунку ПДВ у декларації за грудень 2025 року?»

Відповідь: Якщо придбані та/або виготовлені підприємством (платником ПДВ) з ПДВ товари/послуги, необоротні активи будуть використовуватися у 2026 році виключно в оподатковуваних ПДВ операціях, то обов'язку щодо нарахування податкових зобов'язань з ПДВ за правилами, встановленими статтею 199 Кодексу, у такого підприємства (платника ПДВ) не виникатиме.

«Ситуація: До Підприємства звернулася військова частина з проханням надати благодійну допомогу у вигляді оплати:

вартості ремонту техніки військової частини (шляхом оплати послуг СТО);

вартості поставки дронів для військової частини (шляхом оплати постачальнику дронів).

Підприємство здійснило відповідні платежі на рахунок СТО та постачальника дронів.

Питання 1: Чи можуть такі платежі вважатися благодійною допомогою, що відповідає вимогам пункту 69.6 підрозділу 10 розділу XX Кодексу?

Питання 2: Які документи повинно мати Підприємство для підтвердження права на таку пільгу?»

Відповідь на питання 1: Відповідно до вимог абзацу першого підпункту 140.5.9 пункту 140.5 статті 140 Кодексу фінансовий результат до оподаткування податкового (звітного) періоду збільшується платником податку на суму коштів або вартості товарів, виконаних робіт, наданих послуг, безоплатно перерахованих (переданих) протягом звітного (податкового) року неприбутковим організаціям, внесеним до Реєстру неприбуткових установ та організацій на дату такого перерахування коштів, передачі товарів, робіт, послуг (крім неприбуткової організації, яка є об'єднанням страховиків, якщо участь страховика у такому об'єднанні є умовою проведення діяльності такого страховика відповідно до закону, та неприбуткових організацій, до яких застосовуються положення підпункту 140.5.14 пункту 140.5 статті 140 Кодексу), у розмірі, що перевищує 4 відсотки оподатковуваного прибутку попереднього звітного року.

Водночас тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у пункті 69 підрозділу 10 розділу XX Кодексу.

Так, відповідно до підпункту 69.6 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX Кодексу коригування, встановлені підпунктом 140.5.9 пункту 140.5 статті 140 Кодексу, не проводяться щодо сум коштів або вартості спеціальних засобів індивідуального захисту (касок, бронежилетів, виготовлених відповідно до військових стандартів), технічних засобів спостереження, лікарських засобів та медичних виробів, засобів особистої гігієни, продуктів харчування, предметів речового забезпечення, а також інших товарів, виконаних робіт, наданих послуг, які добровільно перераховані (передані) Збройним Силам України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, Службі зовнішньої розвідки України, Державній прикордонній службі України, Міністерству внутрішніх справ України, Управлінню державної охорони України, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, іншим утвореним відповідно до законів України військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам, установам або організаціям, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, для потреб забезпечення оборони держави та наданої гуманітарної допомоги з дотриманням вимог законодавства України про гуманітарну допомогу у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, а також на користь центрального органу виконавчої влади, що

забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, сил цивільного захисту та/або закладам охорони здоров'я державної, комунальної власності, та/або структурним підрозділам з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, сум коштів, перерахованих на відкриті Національним банком України рахунки державних органів, призначені для фінансового забезпечення заходів з відсічі збройної агресії проти України та ліквідації її наслідків, національної безпеки і оборони, відновлення, підтримки і розвитку України, надання гуманітарної допомоги, а також для залучення коштів на підтримку Збройних Сил України.

Отже, підприємство – платник податку на прибуток підприємств не здійснює коригування фінансового результату до оподаткування у разі здійснення оплати вартості ремонту техніки та поставки дронів для військової частини, що здійснюються за відповідними тристоронніми договорами між благодійником (Підприємством – платником), набувачем благодійної допомоги (військовою частиною) та надавачем послуг (СТО) та/або постачальником товарів на підставі підтверджуючих документів. Такі платежі вважаються благодійною допомогою, що відповідають вимогам підпункту 69.6 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX Кодексу.

Відповідь на питання 2: Стосовно документів на підтвердження зазначених вище операцій необхідно враховувати таке.

Для цілей оподаткування згідно з пунктом 44.1 статті 44 Кодексу платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим пункту 44.1 статті 44 Кодексу.

Для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток підприємств використовує дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування (абзац перший пункту 44.2 статті 44 Кодексу).

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та

складання фінансової звітності (абзац перший частини другої статті 6 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Таким чином, питання порядку відображення у бухгалтерському обліку та документального підтвердження господарських операцій платника податків з добровільного перерахування коштів, передання товарів, виконання робіт та надання послуг, у тому числі під час воєнного стану для потреб забезпечення оборони держави, належать до компетенції Міністерства фінансів України.

«Ситуація: Підприємство отримало ліцензію на роздрібну торгівлю паливом у липні 2025 року, однак фактична діяльність розпочалася лише в серпні 2025 року. На місці торгівлі встановлено виключно обладнання для реалізації скрапленого газу.

Питання: У якому розмірі підприємство повинно сплачувати авансовий внесок з податку на прибуток за роздрібну торгівлю паливом за липень, серпень та вересень 2025 року?»

Відповідь: Основні засади державної політики щодо регулювання виробництва, ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України, оптової і роздрібною торгівлі, зокрема, паливом, а також посилення боротьби у тому числі з його незаконним виробництвом та обігом на території України визначає Закон України від 18 червня 2024 року № 3817-IX «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилятів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» (далі – Закон № 3817).

Згідно з частиною другою статті 29 Закону № 3817 роздрібна торгівля паливом здійснюється суб'єктом господарювання за наявності ліцензії на право роздрібною торгівлі паливом.

Відповідно до пункту 137.12 статті 137 Кодексу платники податку на прибуток підприємств, які здійснюють роздрібну торгівлю паливом, зобов'язані сплачувати авансові внески з податку на прибуток підприємств за кожне місце роздрібною торгівлі паливом, інформація щодо якого внесена до Єдиного реєстру ліцензіатів та місць обігу пального (далі – Єдиний реєстр) станом на перше число поточного місяця.

Згідно з підпунктами «а» – «в» підпункту 141.14.2 пункту 141.14 статті 141 Кодексу, авансовий внесок з податку на прибуток підприємств сплачується за кожне місце роздрібною торгівлі паливом, інформація щодо якого внесена до Єдиного реєстру станом на перше число поточного місяця:

а) у розмірі 60 тисяч гривень за кожне місце, крім випадків, передбачених підпунктами «б» і «в» підпункту 141.14.2 пункту 141.14 статті 141 Кодексу;

б) для місця роздрібної торгівлі паливом, на якому здійснюється реалізація виключно скрапленого газу, – у розмірі 30 тисяч гривень за кожне місце;

в) для місця роздрібної торгівлі паливом, на якому здійснюється реалізація кількох видів пального і при цьому частка реалізації скрапленого газу в літрах, приведених до температури 15° С у загальному обсязі реалізованого протягом попереднього місяця пального, становить 50 і більше відсотків, – у розмірі 45 тисяч гривень за кожне місце.

Враховуючи викладене, критерієм для визначення переліку суб'єктів господарювання, які здійснюють роздрібну торгівлю паливом та зобов'язані щомісячно сплачувати авансові внески з податку на прибуток підприємств за кожне місце роздрібної торгівлі паливом, є наявність ліцензії на право роздрібної торгівлі за кожне місце роздрібної торгівлі паливом, інформацію щодо якого внесено до Єдиного реєстру ліцензіатів та місць обігу пального станом на перше число поточного місяця.

Тож у разі, якщо у платника податку на прибуток підприємств наявна ліцензія на право здійснення роздрібної торгівлі паливом за визначеним місцем роздрібної торгівлі, інформація щодо якого внесена до Єдиного реєстру станом на перше число поточного місяця, то в такому випадку у такого платника податку на прибуток виникатиме обов'язок зі сплати авансових внесків з податку на прибуток саме за таке місце роздрібної торгівлі паливом у розмірі, визначеному підпунктом 141.14.2 пункту 141.14 статті 141 Кодексу, незалежно від того здійснюється, чи ні роздрібна торгівля паливом та інша господарська діяльність за цим місцем.

Таким чином, платник податку на прибуток підприємств, який у липні місяці 2025 року отримав ліцензію на право здійснення роздрібної торгівлі паливом за визначеним місцем роздрібної торгівлі, інформація щодо якого не була внесена до Єдиного реєстру ліцензіатів та місць обігу пального станом на 01.07.2025, сплачує авансові внески з податку на прибуток за таке місце роздрібної торгівлі паливом, на якому здійснюється реалізація виключно скрапленого газу, у серпні не пізніше 20 серпня 2025 року та у вересні не пізніше 20 вересня 2025 року відповідно – у розмірі 30 тисяч гривень за кожне місце роздрібної торгівлі паливом. При цьому за липень 2025 року авансовий внесок з податку на прибуток за таке місце роздрібної торгівлі паливом не сплачується.

«Ситуація: Підприємство нарахувало дивіденди учаснику товариства – юридичній особі-нерезиденту. Надалі учасник нерезидент відступив право отримання цих дивідендів фізичній особі – резиденту.

Питання 1: 1.1. Чи зобов'язане товариство при виплаті дивідендів фізичній особі-резиденту утримати та сплатити податок на репатріацію (як при виплаті юридичній особі-нерезиденту)? 1.2. Чи потрібно при цьому сплатити авансовий внесок з податку на прибуток?;

Питання 2: Чи має ТОВ при виплаті дивідендів фізичній особі – резиденту утримати та сплатити ПДФО і військовий збір? Якщо так – за якими ставками?»

Відповідь на питання 1.1: Відповідно до підпункту 14.1.49 пункту 14.1 статті 14 Кодексу дивіденди – платіж, що здійснюється юридичною особою, в тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів, на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв’язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку.

Для цілей оподаткування до дивідендів прирівнюються також:

платіж у грошовій чи негрошовій формі, що здійснюється юридичною особою на користь її засновника та/або учасника (учасників) у зв’язку з розподілом чистого прибутку (його частини);

суми доходів у вигляді платежів за цінні папери (корпоративні права), що виплачуються на користь нерезидента, зазначеного в підпунктах «а», «в», «г» підпункту 39.2.1.1 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 Кодексу, у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «вितягнутої руки»;

вартість товарів (робіт, послуг), крім цінних паперів та деривативів), що придбаваються у нерезидента, зазначеного в підпунктах «а», «в», «г» підпункту 39.2.1.1 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 Кодексу, у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «вितягнутої руки»;

сума зниження вартості товарів (робіт, послуг), які продаються нерезиденту, зазначеному в підпунктах «а», «в», «г» підпункту 39.2.1.1 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 Кодексу, у контрольованих операціях порівняно із сумою, яка відповідає принципу «вितягнутої руки»;

виплата в грошовій або негрошовій формі, що здійснюється юридичною особою на користь її засновника та/або учасника – нерезидента України у зв’язку зі зменшенням статутного капіталу, викупом юридичною особою корпоративних прав у власному статутному капіталі, виходом учасника зі складу господарського товариства або іншої аналогічної операції між юридичною особою та її учасником, у розмірі, що призводить до зменшення нерозподіленого прибутку юридичної особи.

Згідно з положеннями підпункту 141.4.1 пункту 141.4 статті 141 Кодексу доходи, отримані нерезидентом із джерелом їх походження в Україні, оподатковуються в порядку і за ставками, визначеними статтею 141 Кодексу.

Для цілей цього пункту під доходами, отриманими нерезидентом із джерелом їх походження з України, розуміються, зокрема, дивіденди, які сплачуються резидентом (абзац «б» підпункту 141.4.1 пункту 141.4 статті 141 Кодексу).

Згідно з підпунктом 141.4.2 пункту 141.4 статті 141 Кодексу резидент, у тому числі фізична особа – підприємець, фізична особа, яка провадить незалежну професійну діяльність, або суб'єкт господарювання (юридична особа чи фізична особа – підприємець), який обрав спрощену систему оподаткування, або інший нерезидент, який провадить господарську діяльність через постійне представництво на території України, які здійснюють на користь нерезидента або уповноваженої ним особи будь-яку виплату з доходу з джерелом його походження з України, отриманого таким нерезидентом (у тому числі на рахунки нерезидента, що ведуться в національній валюті), утримують податок з таких доходів, зазначених у підпункті 141.4.1 цього пункту, за ставкою в розмірі 15 відсотків (крім доходів, зазначених у підпунктах 141.4.4 – 141.4.5 та 141.4.11 цього пункту) їх суми та за їх рахунок, що сплачується до бюджету під час такої виплати, якщо інше не передбачено положеннями міжнародних договорів України з країнами резиденції осіб, на користь яких здійснюються виплати, що набрали чинності. Вимоги цього абзацу не застосовуються до доходів нерезидентів, що отримуються ними через їх постійні представництва на території України.

Проте зазначене питання, пов'язане з відступленням юридичною особою - нерезидентом права на отримання дивідендів фізичній особі – резиденту, потребує додаткового вивчення проведених господарських операцій та з'ясування обставин (умов) виникнення заборгованості нерезидента, оскільки в Кодексі відсутні положення, які визначають преференційний підхід оподаткування дивідендів інвестора - нерезидента.

Відповідь на питання 1.2: Порядок сплати податкового зобов'язання з податку на прибуток при виплаті дивідендів визначено пунктом 57.11 статті 57 Кодексу.

Відповідно до підпункту 57.11.1 пункту 57.1 1 статті 57 Кодексу у разі прийняття рішення щодо виплати дивідендів платник податку на прибуток – емітент корпоративних прав, на які нараховуються дивіденди, проводить зазначені виплати власнику таких корпоративних прав незалежно від того, чи є оподатковуваний прибуток, розрахований за правилами, визначеними статтею 137 Кодексу.

Підпунктом 57.11.2 пункту 57.1 1 статті 57 Кодексу встановлено, що крім випадків, передбачених підпунктом 57.11.3 цього пункту, емітент корпоративних прав, який приймає рішення про виплату дивідендів своїм акціонерам (власникам), нараховує та вносить до бюджету авансовий внесок із податку на прибуток.

При цьому авансовий внесок, передбачений підпунктом 57.11.2 цього пункту, у разі виплати дивідендів фізичним особам не справляється (підпункт 57.11.3 пункту 57.11 статті 57 Кодексу).

Підпунктом 57.1^{1.2} пункту 57.1¹ статті 57 Кодексу встановлено, що крім випадків, передбачених підпунктом 57.1^{1.3} цього пункту, емітент корпоративних прав, який приймає рішення про виплату дивідендів своїм акціонерам (власникам), нараховує та вносить до бюджету авансовий внесок із податку на прибуток підприємств.

Відповідь на питання 2: Відповідно до підпункту 14.1.255 пункту 14.1 статті 14 Кодексу відступлення права вимоги – операція з переуступки кредитором прав вимоги боргу третьої особи новому кредитору з попередньою або наступною.

Оподаткування доходів фізичних осіб регулюється розділом IV Кодексу, відповідно до підпункту 163.1.1 пункту 163.1 статті 163 якого об'єктом оподаткування фізичної особи – резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.

Статтею 165 Кодексу встановлено вичерпний перелік доходів, які не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку.

Водночас пунктом 164.2 статті 164 Кодексу визначено перелік доходів, що включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку.

Так, до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків включаються інші доходи, крім зазначених у статті 165 Кодексу (підпункт 164.2.20 пункту 164.2 статті 164 Кодексу).

Згідно з пунктом 167.1 статті 167 Кодексу ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) платнику (крім випадків, визначених у пунктах 167.2 – 167.5 статті 167 Кодексу).

Також вказаний дохід є об'єктом оподаткування військовим збором для платників, зазначених у підпункті 1 підпункту 1.1 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Ставка військового збору для платників, зазначених у підпункті 1 підпункту 1.1 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, становить 5 відсотків від об'єкта оподаткування, визначеного підпунктом 1 підпункту 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, крім доходів, які оподатковуються за ставкою, визначеною підпунктом 4 підпункту 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Податковий агент, поняття якого наведено у підпункті 14.1.180 пункту 14.1 статті 14 Кодексу, що нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок на доходи фізичних осіб та військовий збір із суми такого доходу за його рахунок використовуючи ставку податку, визначену в статті 167 Кодексу, та ставку військового збору,

встановлену підпунктом 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (підпункт 168.1.1 пункту 168.1 статті 168 Кодексу та підпункт 1.4 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Враховуючи вищевикладене, дохід у вигляді заборгованості виплачений на підставі договору прав вимоги юридичною особою – резидентом на користь фізичної особи – резидента включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу як інший дохід та оподатковується податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18 відсотків та військовим збором за ставкою 5 відсотків.

Водночас зазначаємо, що кожний конкретний випадок оподаткування операцій з виплати нерезиденту доходів у вигляді дивідендів, якщо нерезидент відступає право вимоги отримання таких дивідендів іншому кредитору, слід розглядати окремо, тому з порушеного питання платникам доцільно подавати запит для отримання індивідуальної податкової консультації до контролюючих органів у порядку, передбаченому статтею 52 Кодексу.

«Ситуація: Підприємство отримує цільове фінансування для придбання основних засобів (обладнання): 50% – з бюджету, 50% – від благодійної організації. Фінансування може надходити або на рахунок Підприємства з подальшим перерахуванням постачальнику, або безпосередньо на рахунок постачальника за умовами тристороннього договору.

Питання 1: Чи має Підприємство право на податковий кредит на підставі податкової накладної, отриманої від постачальника обладнання?

Питання 2: Чи потрібно в цій ситуації нараховувати умовні податкові зобов'язання з ПДВ відповідно до пункту 198.5 Кодексу?»

Відповідь на питання 1 і 2: За фактично здійсненою операцією підприємства (платника ПДВ) з придбання обладнання на митній території України підставою для включення сум ПДВ, нарахованих (сплачених) за такою операцією, є податкова накладна, складена на підставі первинних документів та зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних постачальником (платником ПДВ) такого обладнання.

Водночас, якщо оплата за таке обладнання буде здійснюватися не безпосередньо підприємством, а третьою особою, то у підприємства виникатиме обов'язок щодо нарахування податкових зобов'язань з ПДВ за правилами, встановленими пунктом 198.5 статті 198 Кодексу.

«Ситуація: Громадська організація «А» отримує гуманітарну допомогу від закордонного донора та передає її частину іншій громадській організації «Б» для подальшої передачі набувачам гуманітарної допомоги – Збройним Силам України.

Питання 1: Чи враховуються операції з передачі гуманітарної допомоги від ГО «А» до ГО «Б» у критерій 1 млн грн для обов'язкової реєстрації ГО «А» платником ПДВ згідно зі статтею 181 Кодексу?

Уточнення: Чи може бути застосована норма пункту 69.12 підрозділу 10 розділу XX Кодексу з метою уникнення обов'язкової реєстрації платником ПДВ?

Питання 2: Як відобразити таку передачу в Звіті про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації та у додатку ГД до цього Звіту?

Питання 3: Чи потрібно донараховувати умовні податкові зобов'язання відповідно до пункту 188.1 Кодексу у такій ситуації, якщо товар реалізовано:

Уточнення 1: А) одному покупцю за одним видатковим документом?

Уточнення 2: Б) у різні дні різним покупцям, але весь товар було реалізовано протягом одного звітного місяця?»

Відповідь на питання 1: Якщо операції з передачі гуманітарної допомоги від ГО «А» до ГО «Б» відповідають умовам, визначеним у підпункті 197.1.15 пункту 197.1 статті 197 Кодексу, то ГО «А» може застосовувати норму підпункту 69.12 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX Кодексу і, відповідно, обсяг таких операцій не включатиметься ГО «А» при визначенні загальної суми для цілей обов'язкової реєстрації платником ПДВ відповідно до статті 181 Кодексу.

Якщо операції з передачі гуманітарної допомоги від ГО «А» до ГО «Б» не відповідають умовам, визначеним у підпункті 197.1.15 пункту 197.1 статті 197 кодексу, то ГО «А» не може застосовувати норму підпункту 69.12 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX Кодексу і, відповідно, обсяг таких операцій включатиметься ГО «А» при визначенні загальної суми для цілей обов'язкової реєстрації платником ПДВ відповідно до статті 181 Кодексу.

Відповідь на питання 2: Згідно з пунктом 2 статті 1 Закону України від 22 жовтня 1999 року № 1192-XIV «Про гуманітарну допомогу» (далі – Закон № 1192) гуманітарна допомога – цільова адресна безоплатна допомога у грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами з мотивів гуманності отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують допомоги у зв'язку із соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, скрутним фінансовим становищем, введенням воєнного або надзвичайного стану, виникненням надзвичайної ситуації або тяжкою хворобою конкретної фізичної особи, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

Пунктом 5 статті 1 Закону № 1192 визначено перелік отримувачів гуманітарної допомоги, до якого включено громадські об'єднання, у тому числі громадські об'єднання ветеранів війни, громадські об'єднання осіб з інвалідністю, підприємства та організації, засновані ними та створені у порядку,

визначеному Законом України від 22 березня 2012 року № 4572-VI «Про громадські об'єднання», – для здійснення їхньої статутної діяльності без мети одержання прибутку.

Бухгалтерський облік гуманітарної допомоги та відповідна звітність, як встановлено в частині четвертій статті 11 Закону № 1192, здійснюються отримувачами гуманітарної допомоги та набувачами гуманітарної допомоги (юридичними особами) у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику. У разі відсутності обліку щодо отримання та цільового використання гуманітарної допомоги вона вважається використаною не за цільовим призначенням.

Відповідно до пункту 46.2 статті 46 Кодексу неприбуткові підприємства, установи та організації, визначені пунктом 133.4 статті 133 Кодексу, подають Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації за формою, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 17.06.2016 № 553 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 28.04.2017 № 469) (далі – Звіт), та річну фінансову звітність.

Формування доходів та видатків, які відображаються у Звіті, здійснюється за правилами бухгалтерського обліку на підставі належним чином складених первинних документів.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності (абзац перший частини другої статті 6 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Для цілей податкового обліку доходи, одержані неприбутковими організаціями, відображаються в рядках 1.1 – 1.11 частини I Звіту, а суми видатків (витрат) – у рядках 2.1 – 2.6 частини I Звіту. Форма Звіту передбачає заповнення лише тих показників, які відображають особливості діяльності неприбуткової організації залежно від закону, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації.

Зокрема, такі доходи, як надходження у вигляді гуманітарної допомоги відображаються відповідно у рядку 1.6.2 ГД частини I Звіту.

Видатки (витрати) неприбуткової організації у вигляді гуманітарної допомоги відображаються відповідно у рядку 2.4.2 ГД частини I Звіту.

Інформація щодо операцій із гуманітарною допомогою відображається в додатку ГД до рядків 1.6.2 ГД, 2.4.2 ГД та 3.1 ГД Звіту (далі – додаток ГД до Звіту). Додаток ГД до Звіту подають неприбуткові організації, що є отримувачами та набувачами гуманітарної допомоги.

Залишок нерозподіленої гуманітарної допомоги на початок звітного (податкового) року зазначається у відповідному розділі I додатка ГД до Звіту.

У разі отримання гуманітарної допомоги неприбуткова організація (отримувач чи набувач) таку гуманітарну допомогу відображає:

у графах 2 – 12 розділу II «Отримано гуманітарну допомогу за звітний (податковий) рік» додатка ГД до Звіту. При цьому, сумарне значення вартості отриманої гуманітарної допомоги, що відображається у графі 9 «Вартість гуманітарної допомоги», переноситься у рядок 1.6.2 ГД «гуманітарна допомога» основної частини Звіту;

у графах 2 – 9 розділу III «Розподілено гуманітарну допомогу за цільовим призначенням за звітний (податковий) рік» додатка ГД до Звіту із зазначенням, зокрема, найменування та кількості фактично розподіленої (використаної) гуманітарної допомоги тощо. Сумарне значення показників графі 8 «Вартість гуманітарної допомоги» переноситься до рядка 2.4.2 ГД «гуманітарна допомога» частини I Звіту.

Якщо отримувач планує надати гуманітарну допомогу надавачу у наступних звітних періодах, то у такому випадку розділ III «Розподілено гуманітарну допомогу за цільовим призначенням за звітний (податковий) рік» додатка ГД до Звіту не заповнюється.

У графах 2 – 7 розділу V «Залишок нерозподіленої гуманітарної допомоги на кінець звітного (податкового) року» додатка ГД до Звіту зазначається залишок нерозподіленої гуманітарної допомоги на кінець звітного (податкового) року. Значення показників розділу V додатка ГД до Звіту мають дорівнювати позитивному значенню різниці відповідних граф, розрахованих за формулою (розділ I + розділ II) – (розділ III + розділ IV). Зазначений розділ заповнюється у разі наявності залишку нерозподіленої гуманітарної допомоги на кінець звітного (податкового) року.

Також слід відмітити, що показники розділу V додатка ГД до Звіту за звітний (податковий) період переносяться до розділу I «Залишок нерозподіленої гуманітарної допомоги на початок звітного (податкового) року» додатка ГД до Звіту за наступний звітний (податковий) період.

Розділ IV «Гуманітарна допомога, використана не за цільовим призначенням, за звітний (податковий) рік» додатка ГД до Звіту заповнюється у разі розподілу гуманітарної допомоги не за цільовим призначенням, або у разі відсутності бухгалтерського обліку отримання та цільового використання гуманітарної допомоги із відображенням інформації у графах 2 – 7. Сумарне

значення показників графи 7 розділу IV додатка ГД до Звіту переноситься у рядок 3.1 ГД частини II Звіту.

Отже, у разі отримання громадською організацією у статусі неприбуткової організації вантажів, що визнаються гуманітарною допомогою згідно із законодавством про гуманітарну допомогу, інформація щодо операцій із такою допомогою, у тому числі щодо передачі частини гуманітарної допомоги іншій громадській організації для подальшої передачі кінцевим набувачам (Збройним Силам України), підлягає відображенню у додатку ГД до Звіту за правилами бухгалтерського обліку з перенесенням до відповідних рядків Звіту у встановленому порядку.

Відповідь на питання 3: Безпосередньо нормами пункту 188.1 статті 188 Кодексу не передбачено нарахування «умовних» податкових зобов'язань з ПДВ. Вказаним пунктом Кодексу встановлено правила визначення бази оподаткування ПДВ для операцій з постачання товарів/послуг.

Водночас, наявної у питанні та уточненнях до нього інформації недостатньо для надання на нього відповіді. З метою отримання ґрунтовної відповіді на порушене питання платнику податку необхідно звернутися до контролюючого органу із відповідним зверненням, яке міститиме детальний опис та обставини щодо здійснених ними операцій.

У разі необхідності отримання більш детальних роз'яснень (індивідуальної податкової консультації) з порушених питань, платники податків мають можливість звернутися у порядку, встановленому статтею 52 Кодексу, до контролюючого органу із відповідним зверненням, яке міститиме детальний опис та обставини щодо здійснених ними операцій.